

IMPORTANȚA PLANIFICĂRII FISCALE ÎN PROCESUL RAPORTĂRII IMPOZITULUI PE VENIT ȘI ANALIZEI PRESIUNII FISCALE A ACESTUIA

*Conf. univ. dr. Neli MUNTEAN;
Asist. univ. Svetlana BORDIAN, ASEM*

În acest articol este descrisă corelația dintre contabilitate și sistemul fiscal ca sursă esențială de informație pentru analiza presiunii fiscale. Presiunea fiscală a fost analizată integral, cu indicarea acțiunii fiecărui impozit în parte, prin calcularea și analiza ratei brute a fiscalității. Acest tip de analiză constituie baza planificării fiscale, care este foarte importantă pentru managementul întreprinderii.

Conotația fiscală a evidenței și raportării impozitului pe venit rămâne a fi una dintre cele mai problematice laturi ale contabilității unei întreprinderi, fapt ce se manifestă nu numai prin dimensiunea globală a cotei impunerii, dar și prin unele aspecte problematice și subtile, cum ar fi diferențele permanente și temporare, dimensiunea obiectului impozabil, momentul apariției și stingerii obligației fiscale și altele.

THE IMPORTANCE OF FISCAL PLANNING IN THE PROCESS OF THE INCOME TAX REPORTING AND ITS FISCAL BURDEN ANALYSIS

*Assoc. Prof. Phd Neli MUNTEAN;
Assist. Univ. Svetlana BORDIAN, AESM*

In this article is described the interrelation between accounting and fiscal system, as the essential source of information for fiscal burden analysis. Fiscal burden was analyzed entirely, indicating the burden caused by each tax, through the calculation and analysis of gross rate of fiscality. This analysis is the base of fiscal planning, essential in firm management.

The fiscal connotation of the calculation and reporting of income tax continues to be one of the most problematical sides of the accounting system of a firm – fact determined not only by the global dimension of income tax rate but also by any delicate aspects such as permanent and temporary differences, dimension of taxable object, moment of appearance and paying off fiscal obligations and others.

Când se vorbește despre calcularea impozitului pe venit și reflectarea acestuia în rapoartele financiare și dările de seamă fiscale, se face strictă distincție între **profitul contabil și profitul impozabil**.

Profitul contabil se calculează semestrial (de către entitățile de interes public)¹ și anual și se reflectă în Raportul de profit și pierdere prin diferența dintre rulajele creditoare ale conturilor clasei VI „Venituri” și rulajele debitoare ale conturilor clasei VII „Cheltuieli”.

Așadar, faza finală a exercițiului contabil îl reprezintă întocmirea și prezentarea Rapoartelor financiare contabile, reglementate de Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007, SNC 5 „Prezentarea Rapoartelor financiare” și SNC 7 „Raportul privind fluxul mijloacelor bănești”.

Calcularea și reflectarea cheltuielilor (economiei) privind impozitul pe venit se face în *Declarația cu privire la impozitul pe venit al persoanelor ce practică activitate de întreprinzător*, care are scopul determinării venitului impozabil (pierderii fiscale), impozitului pe venit calculat și cel spre plată în perioada de gestiune curentă. *Declarația cu privire la impozitul pe venit* reprezintă un calcul fiscal, în care se determină profitul impozabil (pierderea fiscală) și datoria (creanțele pe termen scurt) privind impozitul pe venit pentru anul de gestiune.

Deși, conform prevederilor Codului Fiscal pentru anii 2010 și 2011, cota impozitului pe venitul persoanelor juridice este stabilită la nivelul 0%, totuși obligația de a calcula venitul impozabil, diferențele permanente și temporare și alte sume adiacente nu a fost suspendată.

În ceea ce privește Rapoartele financiare anuale, informația privind sumele calculate și cele achitate, aferente obligațiilor față de buget cu privire la impozitul pe venit, se prezintă în *Nota informativă privind datoriile și creanțele aferente decontărilor cu bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale*. La rândul său, acestui tip de impozit se indică informația cu privire la impozitul pe venit, și anume:

- col.5 – suma calculată în perioada de gestiune, ce include datoria curentă privind impozitul pe venit, preluată din rândul 150 „Suma impozitului pe venit în perioada fiscală curentă, exceptând facilitățile fiscale” al Declarației; de asemenea, poate apărea cazul când la poziția respectivă se reflectă și suma impozitului restabilit în urma unui eventual control fiscal, consemnat prin decizia corespunzătoare;
- col.7 – suma achitată în perioada de gestiune, ce include suma impozitului pe venit achitat în rate conform art.84 al Codului Fiscal, impozitul pe venit reținut la sursa de plată, soldul datoriei față de buget la începutul anului, achitate pe parcurs; totodată, suma impozitului restabilit (conform deciziei Inspectoratului Fiscal de Stat) și/sau suma

In order to calculate the income tax and to present it in the financial and fiscal reports the accountants have to make an exact distinction between the **financial income** and the **taxable income**.

The financial income is determined semi-annually (by the public interest entities)² and annually, is presented in the income statement and represents the difference between the credit sides of accounts of the 6th class “Revenue” and the debit sides of the accounts of the 7th class “Expenses”.

So, the final stage of financial period is the preparation and the presentation of financial reports determined by the Law on accounting nr.113-XVI from April 27, 2007, National Standard on Accounting (NSA) nr.5 “Presentation of financial reports” and NSA nr.7 “Cash flow statement”.

The calculation and presentation of the income tax expenses (economy) is done in the Declaration on income tax of entrepreneurs that is designed to determine the taxable income (fiscal loss), calculated income tax and current tax obligation. The Declaration on the income tax represents a fiscal calculation that offers the possibility to determine the taxable income (fiscal loss) and the current debt on income tax.

Although, according to the Fiscal Code for 2010 and 2011, tax rate on income of legal persons is set at 0%, however, the requirement to calculate the taxable income of permanent and temporary differences and other related amounts have not been suspended.

Regarding the annual financial reports, the information referred to calculated sums of the firm’s fiscal obligations and the ones paid, related to liabilities to the budget related to income tax has to be presented in the Information notes regarding the relations with the state budget, territorial units’ budgets. In its turn to this type of tax the accountant the information regarding the income tax as following:

- col.5 – the sum calculated for the reporting period including the current debt on income tax, that is equivalent to the sum presented in the row 150 “Income tax for the reporting period with the exception of fiscal privileges” of the Declaration; also, it may be the situation when on this position is presented the amount of tax restored as a result of a fiscal control;
- col.7 – sum paid during the reporting period including the amount of income tax paid in parts according to the art.84 of the Fiscal Code, tax retained at the source, the amount of fiscal obligation at the beginning of the year, paid during the period; also, the amount of the restored tax (according to the decision of fiscal authority) and/or the sum of any taxes also reflected in col.8 “Amount transferred to

¹ Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.07.2007, art. 29 (1).

² Law on accounting # 113-XVI from April, 27, 2007, art. 29(1)

a careva impozite trecute în cont, care concomitent se reflectă în col.8 „Suma trecută în cont sau restituită din buget în perioada de gestiune” pentru poziția respectivă;

- col.10 reflectă soldul datoriei privind impozitul pe venit la sfârșitul perioadei.

După perfectarea rapoartelor financiare, se poate proceda la analiza presiunii sistemului fiscal, dat fiind faptul că, din punctul de vedere al succesiunii etapelor de repartizare a profitului obținut de întreprindere, plata impozitului pe venit reprezintă direcția inițială. În acest context apare necesitatea de a aprecia povara fiscală a întreprinderii, adică gradul de presiune a sistemului fiscal asupra rezultatelor financiare ale întreprinderii.

În teoria și practica economică se aplică diverse metode de evaluare a presiunii sistemului fiscal, fiecare din ele caracterizându-se printr-un nivel diferit de argumentare teoretică și importanță practică. Autorul prezentei lucrări și-a oprit alegerea asupra modalității de apreciere a poverii fiscale în întregime, cu indicarea celei cauzate de acțiunea impozitului pe venit și a totalității de impozite și taxe. Alegerea dată este argumentată de următoarele momente :

- rata brută a fiscalității, calculată în cadrul analizei, apreciază povara fiscală cauzată de toate tipurile de impozite și impuneri obligatorii, adică permite examinarea multilaterală și, totodată, integrală a presiunii sistemului fiscal ;
- deopotrivă cu aprecierea generală a poverii fiscale, rata fiscalității permite determinarea contribuției fiecărui tip de impozite la crearea și modificarea presiunii sistemului fiscal;
- rata fiscalității poate fi comparată cu orice altă perioadă, indiferent de modificările esențiale, survenite în sistemul fiscal în dinamică.

Calculul în vederea aprecierii presiunii fiscale și concluzia analitică sunt prezentate în tabelul 1.

După cum rezultă din datele prezentate în tabel, în anul 2010, întreprinderea analizată și-a mărit considerabil volumul activității economice în comparație cu anul 2009.

Concomitent cu majorarea veniturilor brute (cu 113918451 lei), a crescut și suma absolută a impozitelor convenite bugetului de stat (cu 1749680 lei). În același timp, povara fiscală a întreprinderii crește în dinamică (cu 0,21 puncte procentuale).

În ceea ce privește impozitul pe venit al persoanelor juridice, se poate observa că, deși cota acestuia s-a diminuat, constituind în anul 2010 1,66% față de 2,04% în anul 2009, suma absolută și presiunea acestuia au sporit respectiv cu 19717 lei și 0,001 puncte procentuale. Astfel, dacă în anul 2009, din fiecare leu al veniturilor câștigate, întreprinderea a transferat la buget 0,013 bani impozit pe venit, atunci, în anul 2010, rata acestui tip de impozit a crescut până la 0,014 bani la un leu venituri.

Această analiză și, mai ales, constatarea creșterii presiunii fiscale atât a totalității impozitelor, cât și a impozitului pe venit în particular, ar putea fi utilizată de către întreprindere în scopurile planificării fiscale.

account or returned to budget in the encountered period” for this position;

- col. 10 represents the amount of income tax obligation at the end of the year.

Finalizing the preparation of financial reports, we can proceed to the analysis of fiscal burden because, according to the succession of phases of firm's profit distribution, the payment of income tax is the initial direction. In this context, there appears the need to appreciate the fiscal burden of the firm, that is to say the degree of fiscal system's pressure on its financial results.

There are different methods to evaluate the fiscal system's pressure in the economic theory and practice, each of them being characterized by different level of theoretical arguments and practical importance. The author of this paper has chosen the mean of whole appreciation of fiscal burden, indicating the pressure caused by income tax action and general amount of other taxes. This choice is determined by the following aspects:

- global rate of fiscality, calculated during the analysis, appreciates the fiscal burden caused by all types of obligatory taxes and allows to realize a versatile and total investigation of fiscal system's pressure;
- besides the general appreciation of fiscal burden, the rate of fiscality allows to determine the contribution of each type of tax to creation and change of fiscal system's pressure;
- the rate of fiscality may be compared with any other period, without paying attention to essential changes happened into the fiscal system in dynamics.

The calculation of fiscal burden and the analytic conclusion are presented in table 1.

According to the presented information, the analyzed firm has increased essentially its economic activity in 2010 as compared with 2009.

At the same time with increase of global revenue (with 113918451 lei), the global amount of taxes has increased too (with 1749680 lei). Simultaneously, the firm's fiscal burden increases (with 0.21 p.p.).

Regarding the income tax, notwithstanding the diminution of its rate (1.66% in 2010 in comparison with 2.04% in 2009), its global amount and burden have increased with 19717 lei and 0.001 p.p. respectively. So, in 2009, the firm has transferred to the budget 0.013 bani for each lei gained but, in 2010, the rate of this kind of tax has increased to 0.014 bani for 1 lei of revenue.

This type of analysis and, especially, the determination of increase of fiscal burden both of all types of taxes and of income tax, can be used by the firm in fiscal planning purposes.

Tabelul 1/ Table 1

Calculul ratei brute a fiscalității la întreprinderea de producție „Alfa” SRL¹ / Global rate of fiscality calculation of "Alfa" SRL¹

Nr. crt.	Indicatori / Indicators	Sursa de informație / Information source	Anul 2009 / Year 2009	Anul 2010 / Year 2010	Abaterea față de anul 2009 / Deviation
1	2	3	4	5	6=5-4
1.	Impozite calculate pentru transferare în buget, lei² / Taxes calculated to be transferred to the budget, lei³	Anexa nr.7 la SNC 5 / Appendix #7 to NAS 5	2463684	4213364	+1749680
1.1	Impozit pe venit, lei / Income tax, lei	Anexa nr.7 la SNC 5 / Appendix #7 to NAS 5	50238	69955	+19717
1.2	Taxa pe valoarea adăugată aferentă bugetului, lei / Tax on added value destined to the budget, lei	Anexa nr.7 la SNC 5 / Appendix #7 to NAS 5	2380463	2585289	+204826
1.3	Alte impozite, taxe și plăți, lei / Other taxes, lei	Anexa nr.7 la SNC 5 / Appendix #7 to NAS 5	32983	1558120	+1525137
2.	Venituri brute, lei / Global revenue, lei	f-2 / f-2	384201999	498120450	+113918451
2.1	Venituri din vânzări, lei / Sales revenue, lei	Anexa 1.1 la f-2 / Appendix #1.1 to f-2	325893575	458463093	+132569518
2.2	Alte venituri operaționale, lei / Other operational income, lei	Anexa 1.4 la f-2 / Appendix 1.4 to f-2	114276	259784	+145508
2.3	Venituri din activitatea de investiții, lei / Investment income, lei	Anexa 2.1 la f-2 / Appendix 2.1 to f-2	988403	831089	-157314
2.4	Venituri din activitatea financiară, lei / Financial income, lei	Anexa 3.1 la f-2 / Appendix 3.1 to f-2	3773769	1280103	-2493666
2.5	TVA colectată ⁴ , lei / TAV collected ⁵ , lei	Registrele vânzărilor pe fiecare lună / Sales book for each month	22557849	37286381	+14728532
3.	Rata brută a fiscalității, % (rd.1 : rd.2 × 100) / Global rate of fiscality, % (row 1 : row 2 × 100)	X	0,64	0,85	+0,21
4.	Rata brută a impozitului pe venit, % (rd.1.1 : rd.2 × 100) / Global rate of income tax, % (row 1.1 : rd.2 × 100)	X	0,013	0,014	+0,001

¹ Pentru reducerea calculului, în cadrul analizei ratei brute a fiscalității vor fi determinate doar rata brută a fiscalității și rata brută a impozitului pe venit.

² La calcularea ratei brute a fiscalității, în componența impozitelor calculate pentru transferarea la buget nu se includ reținerile impozitelor la sursa de plată (din salariu, din dobânzi etc.).

³ Taxes calculated to be transferred to the budget are not including the taxes retained at the source (taxes on salary, interest etc.).

⁴ Suma TVA colectată a fost preluată din Registrele vânzărilor pentru fiecare lună. Aceeași valoare poate fi obținută prin însumarea sumelor din boxa 9 a Declarațiilor TVA pentru fiecare lună din anul 2009 și 2010 respectiv.

Planificarea fiscală este definită în materialul didactic drept program fiscal ce utilizează în interesele firmei orice posibilitate admisă de lege la economia surselor substanțiale pentru achitarea impozitelor cu scopul de a micșora radical dependența companiei de sursele externe de finanțare.

În literatura de specialitate sunt descrise **4 modele de comportament al contribuabililor**:

- a) *Metoda standard* – cea mai răspândită printre firmele din Moldova, ce respectă legile – achitarea impozitelor în conformitate cu legea, fără calcule preventive și alegerea variantelor optime;
- b) *Planificarea fiscală (tax planning)* – activitatea administrativă a contribuabililor, care minimizează obligațiunile din contul legitim de utilizare a înlesnirilor fiscale, precum și al procedeele speciale de optimizare a impunerii;
- c) *Evitarea impozitelor (tax avoidance)* – evitarea apariției obiectelor de impunere atât prin metode legitime (firma evită angajări de activitate, conform legii supuse încărcăturii fiscale intensificate), cât și nelegitime (firma nu înregistrează activitatea fiscală sau nu ia la evidență obiectele de impunere);
- d) *Eschivarea de la plata impozitelor (tax evasion)* – utilizarea nelegitimă a înlesnirilor fiscale, achitarea inoportună a impozitelor, evaziunea veniturilor.

Orice agent economic poate alege un model de comportament din cele enunțate mai sus, sau o combinație a acestora. Alegerea va depinde, după părerea noastră, de o multitudine de factori, printre care: specificul legislației fiscale a statului, doleanțele și onestitatea conducerii, nivelul de pregătire al specialiștilor contabili etc.

Însă ideea principală este că esențial în planificarea fiscală nu e ocolirea impozitelor, ci alegerea conștientizată și planificată între diverse variante de activitate economică și amplasarea activelor de antreprenoriat, a direcțiilor spre realizarea nivelului posibil mic al obligațiunilor fiscale.

Planificarea fiscală e metoda optimală de planificare, în conformitate cu care persoana fizică sau juridică, utilizând înlesnirile fiscale și alte procedee de reducere a obligațiunilor fiscale, iar, în esență, alegând structura și procedura optimală de finanțare a cheltuielilor soluționate de lege, asigură micșorarea proporției relative de cheltuieli fiscale, ce contribuie la atingerea scopurilor strategice ale subiectului economic.

Astfel, drept criteriu de selecție a variantei optime de planificare fiscală servește câștigarea semnificației experimentate a funcțiilor cu destinație specială, ce formează forma strategiei alese. De exemplu, conform strategiei de maximizare a profitului optim, trebuie considerată varianta care are cel mai mare venit pur, și nu varianta ce minimizează suma generală a plăților fiscale.

Planificarea fiscală, fiind o parte a procesului decizional, utilizează metodele optimizării fiscale în raport cu acele condiții concrete în care se află firma, propune studierea strategiei și tacticii organelor financiare și fiscale cu scopul minimizării urmărilor negative ale acțiunilor ce vor fi efectuate de administrațiile fiscale.

Fiscal planning, that is defined in the didactical material as fiscal program, and uses to the interest of the firm all possibilities accepted by the law in order to economize important sums for taxpaying and to decrease essentially the company's dependence on external funds.

Hereby are described **4 methods of tax-payers behavior** in the special literature:

- a) *Standard method* – the most common among firms in Moldova, complying with laws – the calculation and transferring of taxes strictly according to the law, without any preliminary calculation and choice of the most acceptable version;
- b) *Tax planning* – managing activity of tax-payers that minimizes the obligations by legal use of fiscal facilities, also by use of special procedures of tax optimization;
- c) *Tax avoidance* – avoidance of taxable objects appearance both by legal methods (the firm avoids the activities that suppose a high fiscal pressure) and by illegal methods (the firm doesn't register the fiscal activity or does not take to evidence taxable objects);
- d) *Tax evasion* – illegal use of fiscal facilities, inopportune tax payment, income evasion.

Each economic agent may choose a model of behavior or a combination of them. The choice depends on a multitude of factors such as fiscal law specific aspects of each state, the wishes and the honesty of management, the level of training of accountants etc.

The main idea is that essential in the fiscal planning is not tax avoidance but a deliberate and planned choice between different versions of economic activity and a placement of business assets and directions in order to realize the least possible level of fiscal obligations.

Fiscal planning is the optimal method of planning according to which people and firms, using fiscal facilities and other procedures to reduce fiscal obligations and, in fact, choosing the optimal structure and procedure of financing the expenses imposed by law, provide the diminution of relative proportion of fiscal expenses and contribute to the achievement of strategic purposes of economic subject.

So, as a criterion for selection of an optimal version of fiscal planning serves the reach of experimented signification of functions with special destination, that shapes the form of chosen strategy. For instance, according to the optimal profit maximization strategy, must be considered the version that has the biggest net profit but not the version that minimizes the global amount of fiscal payments.

Fiscal planning, as a part of decisional process, uses the methods of fiscal optimization with reference to real conditions the firm is in, proposes to investigate the strategy and the tactics of financial and fiscal authorities in order to minimize negative consequences of activities that may be undertaken by fiscal authority.

FINANȚE / FINANCE

Astfel, firma sau consultanții ei trebuie să analizeze tendințele modificării legislației fiscale, să țină cont de poziția administrației fiscale locale, să aprecieze probabilitatea realizării a unui sau altui scenariu de dezvoltare a sistemului fiscal.

Cu părere de rău, această componentă a managementului financiar în majoritatea întreprinderilor din R. Moldova nu este până la momentul actual luată în considerație, importanța acestui moment fiind ignorată în cea mai mare parte.

So, a firm or its consultants have to analyze the tendency of change of fiscal legislation, to take into consideration the position of local fiscal administration, to appreciate the probability of acting one or other scenery of fiscal system's development.

Unfortunately, this component of financial management, for the majority of Moldovan firms, is not taken into consideration today, the importance of this moment being ignored for the most part.

Bibliografie / Bibliography

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova, 2010 // Contabilitate și audit nr.1, 2010.
2. Codul Fiscal al Republicii Moldova, 2009 // Contabilitate și audit nr.1, 2009.
3. Legea Contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 90 – 93/399 din 29.06.2007.
4. SNC 5 „Prezentarea rapoartelor financiare” // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.88 – 91 din 30.12.1997.
5. SNC 12 „Contabilitatea impozitului pe venit” // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.88 – 91 din 30.12.1997.
6. SIC 12 „Contabilitatea impozitului pe profit” // Standardele Internaționale de Contabilitate, Economica, București, 2000.
7. *Analiza rapoartelor financiare* / coord. N.Țiriulnicova. Chișinău, ASEM, 2004.
8. Gheorghe Trocin. *Formele și metodele planificării fiscale* // Economica finanțelor, 1997.
9. *Анализ финансово-экономической деятельности предприятия* / Любушин Н.П. – Moscova, 2000.